

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma

Forvaltningsplan for Kjesbu – Høgmannen naturreservat i Steinkjer kommune 2017 - 2027

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma

Rapport

3 – 2017

TITTEL Forvaltningsplan for Kjesbu – Høgmannen naturreservat i Steinkjer kommune 2017 - 2027	DATO 27.09.2017
SAKSBEHANDLER Marie Uhlen Maurset	ANT. SIDER 25
AVDELING/ENHET Miljøvernavdelinga	ANSV. SIGN. Bjørnar Wiseth
EKSTRAKT Forvaltningsplanen beskriver mål, utfordringer og tiltak i Kjesbu – Høgmannen naturreservat. Planen beskriver også retningslinjer for brukere av området. Kjesbu – Høgmannen naturreservat består av eldre naturskog med enkeltlokaliteter av stor verdi. Intensjonen er at forvaltningsplanen skal bidra til å bevare og videreutvikle verneverdiene i området.	

STIKKORD

Naturreservat
Skogvern
Steinkjer

Innhold

Forord	4
1 Innledning	5
1.1 Verneformål	5
1.2 Områdebeskrivelse	5
2 Naturmangfoldloven	6
3 Historikk	6
3.1 Verneprosess	6
3.2 Brukshistorie	7
4 Dagens status	7
4.1 Kunnskapsstatus	7
4.2 Verneverdier	7
4.3 Bruk av området	9
5 Forvaltning av Kjesbu-Høgmannen naturreservat	10
5.1 Trusler mot verneverdiene	10
5.2 Overvåkning og informasjon	10
5.3 Retningslinjer for brukerinteresser	11
5.3.1 Reindrift og samiske interesser	11
5.3.2 Landbruk	13
5.3.3 Jakt og fiske	13
5.3.4 Friluftsliv	14
5.3.5 Hytter og motorferdsel	15
5.3.6 Redning og øvelser	15
6 Oppsyn og administrasjon	15
6.1 Dispensasjonssøknader	15
7 Kilder	17
Vedlegg 1. Verneforskrift	18
Vedlegg 2. Artsmangfold	22
Vedlegg 3. Miljørettsprinsipper ved saksbehandling	23
Vedlegg 4. Bruk av naturmangfoldloven §§ 8-12	24
Vedlegg 5. Vernekart	25

Forkortelser:

FMNT – Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

SNO – Statens naturoppsyn

Forord

Kjesbu-Høgmannen naturreservat ble opprettet desember 2015. Det ble meldt oppstart med forvaltningsplanarbeidet samtidig med vernevedtaket, og forvaltningsplanprosessen startet med et oppstartsmøte 26.10.16. Forvaltningsplanutkastet er utarbeidet av FMNT.

Formålet med vernet av området er å bevare et tilnærmet urørt skogområde med naturskog. Forvaltningsplanen er utarbeidet innenfor verneforskriftens rammer og skal fungere som et praktisk hjelpemiddel for forvaltningsmyndigheten. Formålet med forvaltningsplanen er å etablere gode forvaltningsordninger for å ivareta både verneverdier og brukerinteresser. Planen skal revideres hvert 10. år, men kan revideres tidligere ved behov.

Forsidefoto av Eldar Ryan. Utsikt mot Kroktjønna.

1 Innledning

1.1 Verneformål

Verneformålet til Kjesbu-Høgmannen naturreservat (ifølge § 1, vedlegg 1)

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt skogområde med naturskog. Med sin variasjon i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser har området særlig betydning for biologisk mangfold.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi som en del av et spesielt stort område i regionen, med dominans av eldre naturskog, og enkeltlokaliteter av stor verdi, herunder bekkekløft og særlig gammel furuskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

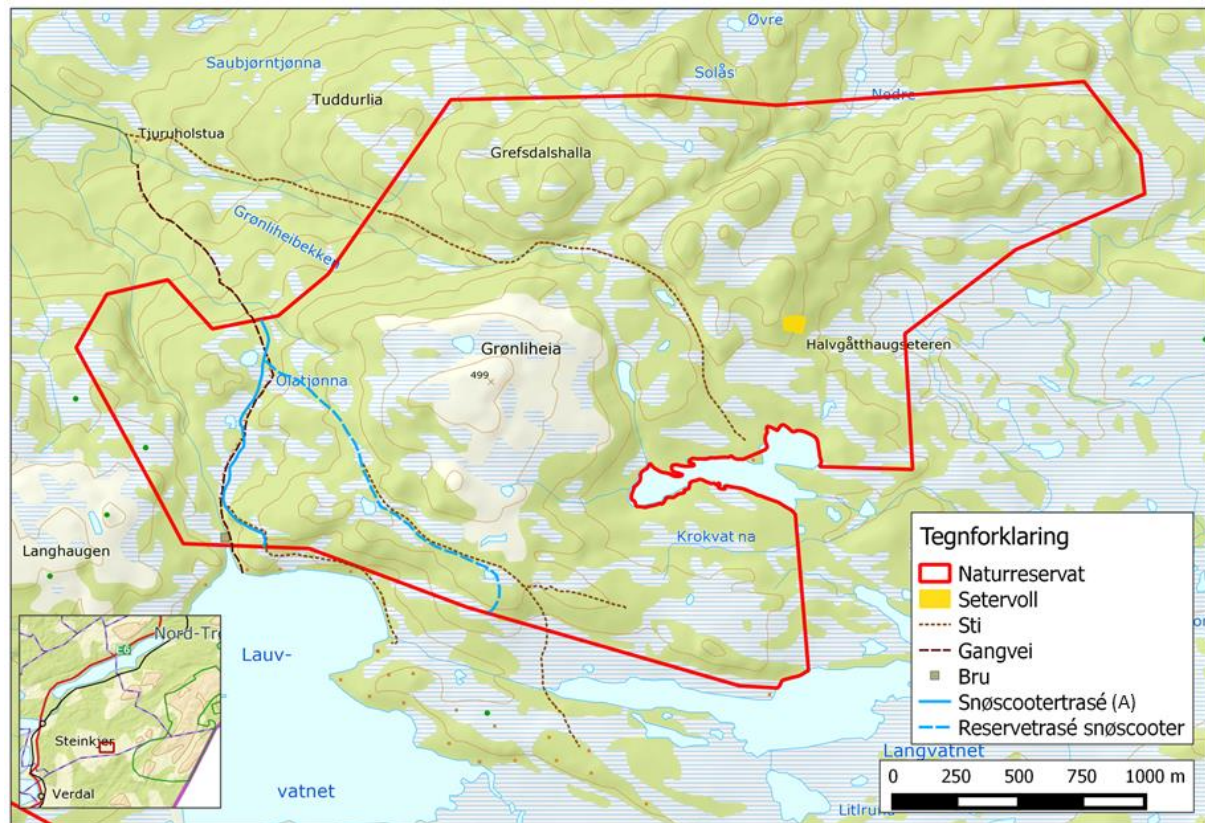
Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

1.2 Områdebeskrivelse

Kjesbu-Høgmannen naturreservat ligger nord for Lauvvatnet og vest for Mokkavatnet i Ogdalen i Steinkjer kommune. Verneområdet dekker et areal på 5701 dekar og berører gnr./bnr. 479/1, Kjesbu statsallmenning. På statsallmenning forvaltes jakt, fiske, beite og andre rettigheter av Statskog, fjellstyret og allmenningsstyret.

Tekniske inngrep

- Tilrettelagt sti inn til Lauvvatnet, samt bru over bekken fra Lauvvatnet.
- Saltslikkesteinanlegg ved Halvgåttsetra.

Figur 1. Kjesbu-Høgmannen naturreservat i Steinkjer kommune.

1.2.1 Vegetasjon

Området inneholder en god del gammel naturskog av gran og furu. Det finnes særlig gammel furuskog rundt Krokvatna med trealder opp mot 400 år. Av andre naturtyper finnes en god del myrarealer i området, hovedsakelig fattig fastmattemyr, samt en bekkekløft helt vest i verneområdet. Ved Halvgåtthaugsetra finnes tydelig beitepåvirket engvegetasjon med arter som blåklomme, småengkall og gulaks (Reiso mfl. 2006).

2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven §§ 8-12 skal (i henhold til § 7) legges til grunn som retningslinjer for vedtak som berører naturmangfold. I vedlegg 4 står det beskrevet hvordan disse prinsippene er brukt i utformingen av forvaltningsplanen.

3 Historikk

3.1 Verneprosess

Allerede i 1910 ble trolig en urskogbestand på 86 dekar i Kjesbu vernet. Kjesbu skogreservat ble utvidet til 156 dekar i 1969, der den fredede urskogbestanden var kjernen i det nye verneområdet (Morten Aasheim 1996). Gjennom verneplan for skog på Statskog av 2008 ble det foreslått vern av et større område rund Kjesbu skogreservat. Verneforslaget ble sendt på høring som to verneforslag: Et stort område som en utvidelse rundt Høgmannen og

Breivatnet naturreservat, eller flere små områder rundt de viktigste kjerneområdene. Kjesbu-Høgmannen var et av de mindre områdene i høringsforslaget, og dette området ble vernet som naturreservat i 2015.

3.2 Brukshistorie

Reindrift

Området ligger sentralt mellom årstidsbeitene til Skæhkere sijte i det samiske reinbeiteområdet. Det finnes lange tradisjoner for reindrift i dette området.

Setring og beite

Det finnes flere gamle setervoller i området, og Halvgåtthaugseteren ligger innenfor naturreservatet. Dette er en tydelig setervoll med engvegetasjon som bærer preg av husdyrbeite.

Skogsdrift

Det har foregått aktiv skogsdrift i området. Skogen er jevnt over preget av gamle gjennomhogster. Unntaket er kjerneområdene som synes å ha et mer urørt preg. Dette gjelder særlig kjerneområde 2 som ble foreslått vernet allerede i 1910.

4 Dagens status

Området har god økologisk tilstand og verneverdiene er ikke utsatt for noen umiddelbare trusler.

4.1 Kunnskapsstatus

Det ble gjort naturfaglige registreringer i området i forbindelse med forslag om utvidelse av Høgmannen naturreservat (Reiso mfl. 2006).

Rødlistearter

Den siste versjonen av norsk rødliste for arter ble offentliggjort i 2015 (Henriksen og Hilmo 2015). Rødlistens kategorier er RE (regionalt utdødd), CR (kritisk truet), EN (sterkt truet), VU (sårbar), NT (nær truet) og DD (datamangel). Kategoriene er inndelt etter artenes risiko for å dø ut.

4.2 Verneverdier

Kjerneområdene i naturreservatet innehar de største verneverdiene. Det største mangfoldet av lav finnes i områder med fuktig granskog, men det er funnet flere rødlista arter av vedboende sopp i gammel granskog i naturreservatet. Det er gjort interessante funn av markboende sopp på setervollen ved Halvgåtthaugseteren, herunder fiolett greinkøllesopp (VU) som hovedsakelig vokser i kulturmarkseng.

Kjerneområder

Kjerneområder er biologisk viktige områder innenfor verneområdet. Slike områder inneholder gjerne større tettheter av rødlistearter, nøkkelementer eller indikatorarter enn resten av arealet, og består ofte av viktige- eller rødlista naturtyper.

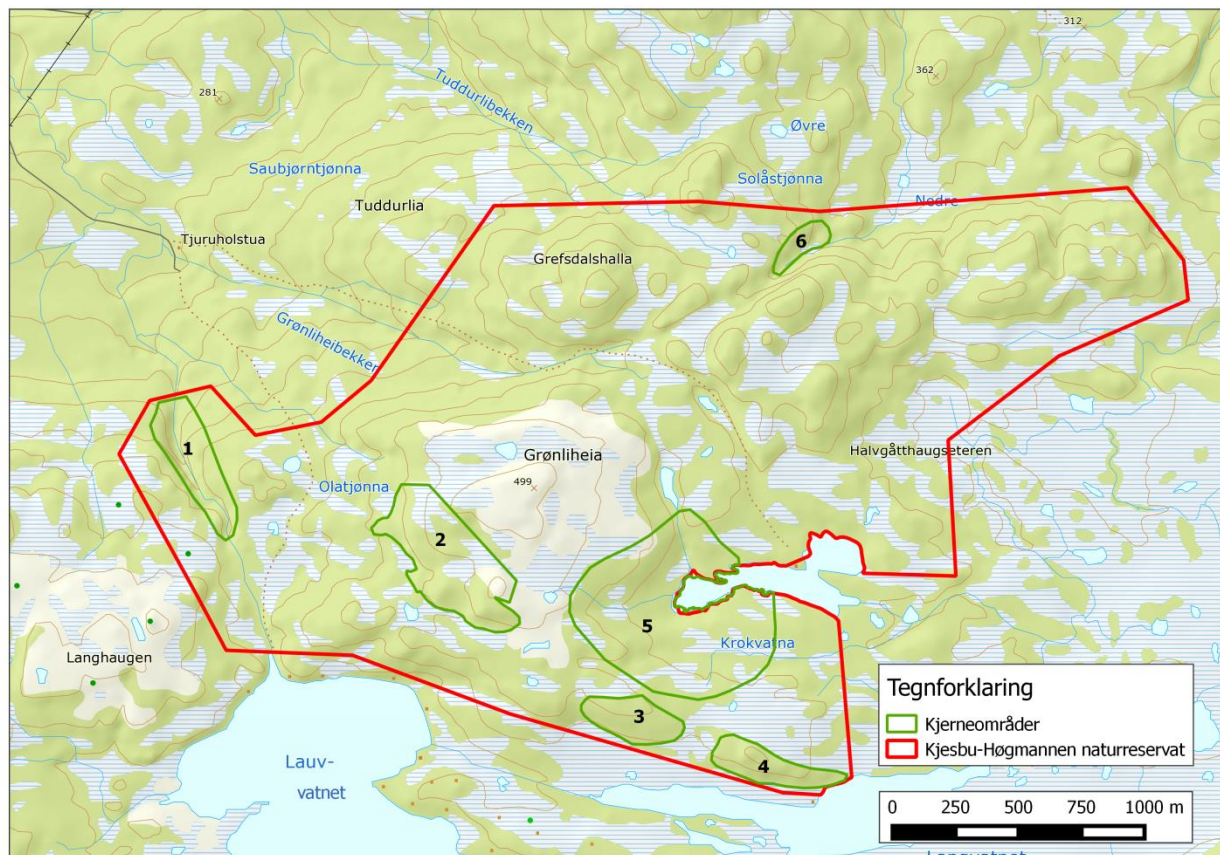
Verdivurdering av kjerneområder

Svært viktig (A): Lokaliteter med arter eller naturtyper i rødlistekategoriene «kritisk truet» (CR) eller «sterkt truet» (EN). Lokaliteter vurderes også som «svært viktige» dersom det er sannsynlig at slike arter finnes der.

Viktig (B): Lokaliteter med rødlistearter i kategorien «sårbar» (VU), eller lokaliteter hvor det er sannsynlig at disse forekommer. Lokaliteter kan også vurderes til kategori B dersom de inneholder flere arter i kategorien «nær truet» (NT), eller dersom den inneholder naturtyper i kategoriene VU eller NT.

Lokalt viktig (C): Lokaliteter som ikke når opp til prioritering i B-kategori, men som kan være viktige i lokal sammenheng.

(Direktoratet for naturforvaltning 2007)

Figur 3. Kart med kjerneområder i Kjesbu-Høgmannen naturreservat.

Tabell 1. Beskrivelse av kjerneområdene i Kjesbu-Høgmannen naturreservat. Mer detaljert beskrivelse finnes i kartleggingsrapporten (Reiso m. fl. 2006).

Nr.	Kjerneområde	Naturtype	Spesielle forekomster	Verdi
1	Olatjønnå V	Bekkekløft	Grandominert skog i fuktig klima med tydelig gamle trær. Funn av huldrelav (NT) på levende gran.	C
2	Grønliheia SV (Kjesbu NR)	Gammel granskog	Eldre granskog med mye død ved og høystubber av bjørk og gran. Enkelte gamle rogn og seljer finnes. Rik forekomst av flere signalarter.	A
3	Lauvvatnet NØ	Gammel granskog	Gammel skog med mye dødt trevirke. Funn av svartonekjuke (NT), furuplett (NT) og gråsotbeger (VU).	B
4	Langvatnet N	Gammel granskog	Typisk eldre, fattig høyereliggende skog. Noen gamle trær og spredt med død ved. Funn av svartonekjuke (NT).	C
5	Krokvatna V	Gammel furuskog	Fattig furuskog i mosaikk med fattige myrpartier. Tydelig gamle trær med grov bark og flat krone. En del gadd og noen få læger.	C
6	Øvre Solåstjønnå S	Gammel granskog	Bekkedal med eldre granskog. Sumpskog mot dalbunnen. Grovvokst skog med enkelte gamle trær.	C

4.3 Bruk av området

Reindrift

Området ligger sentralt i vinterbeiteområdene til Skæhkere sijte, og er mye brukt gjennom hele året. Området brukes delvis som vårbeite, men kalvingslandet ligger lenger nord og øst i distriktet, fra Øyingen i vest, over Roktdalen til Imsdalsfjellet, Grønliatnet og Lakadalen og østsiden av Skjækerfjellene. Fra Vera, sør/øst i Skjækerfjella, Heggstjøfjellet og Grønningen ligger sommer- og høstbeitene. Det går ei viktig flyttlei mellom Lustadvatnet (over Mokkaavatnet) og Lauvvatnet. Denne sammenfaller delvis med sørøstenden av naturreservatet. I reindriftskartet er det også markert ei trekkei fra myrpartiene øst for Halvgåtthaugseteren opp mot Solåsmåra. Distriktet har en gjeterhytte i Solåsen.

Husdyrbeite

Området brukes som utmarksbeite for sau og det finnes anlegg for saltslikkestein ved Halvgåtthaugseteren.

Hytter og motorferdsel

Bakenfor naturreservatet finnes det private hytter ved Lauvvatnet, Langvatnet og Krokvatnet. Det er behov for transport av varer og utstyr gjennom reservatet til disse hyttene. Steinkjer kommune har leiekjøringsordning i området, og det er derfor i all hovedsak leiekjørere som utfører transporten. Hovedleia for snøscootertransport følger mer eller mindre gangveien fra parkeringsplassen til Lauvvatnet. Ved overvann og dårlige kjøreforhold på Lauvvatnet benyttes reserveleia over Hansmyrhaugen (se kart i figur 1). Det går også ei kjørelei lenger øst, men denne er ikke innom naturreservatet.

Jakt og fiske

Det foregår jakt på storvilt og småvilt i naturreservatet.

Friluftsliv

Området brukes noe til friluftsliv, særlig rundt Lauvvatnet. Stien fra parkeringsplassen er adkomst til hyttefeltet ved Lauvvatnet og er således mye brukt. Denne er opparbeidet med grøfter og stikkrenner fram til Lauvvatnet. Over myrpartiene er stien forsterket med geonett og sviller.

5 Forvaltning av Kjesbu-Høgmannen naturreservat

Naturreservatet skal forvaltes i tråd med verneforskriften. Her finnes vernebestemmelsene for naturreservatet, unntak fra vernebestemmelsene, og dispensasjonsbestemmelser.

Miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 – 12 legges til grunn som retningslinjer for behandling av eventuelle dispensasjonssøknader.

5.1 Trusler mot verneverdiene

Verneverdiene i naturreservatet er ikke utsatt for noen umiddelbare trusler.

5.2 Overvåkning og informasjon

Forvaltningsmyndigheten kan initiere oppsyn, overvåking eller tiltak i naturreservatet.

Aktuelle aktører i forbindelse med utføring av forvaltningstiltak kan være SNO, grunneier og eventuelle eksterne aktører.

Informasjon

Det er viktig å informere folk som buker området om naturreservatet. Det er derfor satt opp verneskilt der det går stier inn i reservatet. Det kan også bli aktuelt å sette opp en informasjonsplakat ved parkeringsplassen. Det kan være aktuelt å ta med informasjon om reindrift dersom en lager en informasjonsplakat. Distriktet kan kontaktes i den forbindelse.

Tabell 2. Tiltak- og overvåkingsplan for naturverdiene i Kjesbu-Høgmannen naturreservat. Tabellen er delt inn i tiltak / overvåking, når det skal utføres og hvem som er ansvarlig.

Tiltak	Overvåking	Når?	Ansvarlig
Skiltmerking med verneskilt		Utført 2016	FMNT
Sette opp informasjonsplakat, antakelig ved parkeringsplassen		2017 - 2019	Forvaltningsmyndigheten
	Generelt oppsyn	jevnlig	SNO

Skjøtsel

Skjøtsel kan, ifølge naturmangfoldloven § 47, brukes for å bevare den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet. Det pågår ikke skjøtsel i Kjesbu-Høgmannen naturreservat i dag. Det er ikke sikkert at skjøtsel blir aktuelt i fremtiden heller, siden verneformålet omfatter skog under naturlig dynamikk. Det er imidlertid muligheter for å rydde setervollen ved Halvgåtthaugseteren, etter søknad og tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

5.3 Retningslinjer for brukerinteresser

Det er tillatt å bruke naturreservatet til blant annet beiting, jakt, fiske og friluftsliv og i verneforskriften står det spesifisert hva slags aktivitet som er direkte tillatt i naturreservatet, samt hva som må omsøkes. For generelle vernebestemmelser og regulering av ferdsel, se verneforskriften i vedlegg 1.

Forklaring av verneforskriften §§ 3-8

§ 3 Fastsetter hva som ikke er tillatt i Kjesbu-Høgmannen naturreservat.

§ 4 Unntak fra vernebestemmelsene i § 3.

§ 5 Fastsetter hva som ikke er tillatt av ferdsel.

§ 6 Unntak fra ferdselsbestemmelsene i § 5.

§ 7 Fastsetter tiltak som sees på som nødvendige, og som er drøftet gjennom verneprosessen. Tiltakene må omsøkes, men det gis vanligvis dispensasjon. Det kan her gis flerårige dispensasjoner.

§ 8 Det kan gis dispensasjoner til tiltak som ikke er fastsatt i § 7 dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig (*ifølge naturmangfoldloven § 48*).

5.3.1 Reindrift og samiske interesser

Formålet med vernet av Kjesbu-Høgmannen naturreservat omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget. Vernet skal ikke være til hinder for rasjonell og tradisjonell reindrift, og området skal forvaltes slik at reindrift skal kunne foregå. Sametinget er forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner, og alle tiltak som kan skade samiske kulturminner må forelegges Sametinget. Reindrift i naturreservatet reguleres hovedsakelig av reindriftsloven.

Bål

Uttak av småvirke til bål er direkte tillatt i verneforskriften, men tørr gran og furu (gadd) skal ikke felles (*ifølge § 4 pkt 9*).

Motorferdsel

Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med reindrift er tillatt (*ifølge § 6 pkt 3*), men leiekjørere må medbringe skriftlig dokumentasjon fra reineier / reindriftsansvarlig. Det kan gis tillatelser til start og landing med helikopter, samt bruk av lett terrenggående motorkjøretøy (*ifølge § 7 pkt 8 og 9*). I følge distriktsplanen til Skæhkere

sijte brukes barmarkskjøretøy, samt av og til helikopter, i forbindelse med reinsamling til kalvemerking og høstslakt, noe som foregår i sommer- og høstbeiteområdene. Siden Skæhkere sijte er helårsbeite kan det være behov for barmarkskjøring i Kjesbu-Høgmannen naturreservat. Det vil variere fra år til år om det er behov for bruk av barmarkskjøretøy og helikopter i området. Dagens reindrift i området er ikke til skade for verneverdiene. Forvaltningen kan derfor gi reindriften en flerårig tillatelse til bruk av slike kjøretøy i verneområdet.

Reinbeitedistriktene er pålagt å utarbeide distriktsplan, jf. § 62.i reindriftsloven. Distriktsplanen skal vise hvilke terrenggående kjøretøy som brukes, samt ha bruksregler for motorisert ferdsel på barmark. Etter reindriftslovens § 23 skal motorisert ferdsel på barmark begrenses mest mulig og så langt som mulig foregår etter faste traseer. For motorisert ferdsel på barmark kan distriktsplan som beskriver motorisert ferdsel tilstrekkelig, legges til grunn for tillatelse etter verneforskriften.

Rydding av flyttleier og kjøretraséer

Rydding av flyttleier og kjøretraséer kan tillates i samsvar med forvaltningsplan (*ifølge § 7 pkt 12*). Det vurderes at små mengder virke, som er til hinder ved reinflytting, kan fjernes der det er behov. Med små mengder virke menes kvister og småtrær, samt vindfall som hindrer reintrekk.

Gjerder, samleanlegg og brensel

Nødvendig uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet, samt til vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr kan i følge § 7 pkt 11 tillates i samsvar med retningslinjer i forvaltningsplanen (se tekstboks nedenfor). Det kan gis tillatelse til oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift (*ifølge § 7 pkt 10*). Medbrakte stolper og gjerder kan settes opp midlertidig uten søknad. Med «midlertidig» menes gjerder og anlegg som fjernes innen et år etter de er satt opp.

Retningslinjer for uttak av bjørk og småvirke

- Det skal ikke tas virke fra kjerneområdene i naturreservatet (figur 3).
- Tørr gran og furu (gadd og læger) og død ved skal ikke hogges eller fjernes fra naturreservatet.
- Trevirke kan kun tas ut for bruk på stedet. Det skal ikke transporteres ut av området.

Tradisjonelt samisk håndverk

Skjæring av sennagress til fottøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji (tradisjonell samisk husflid og bruksgjenstander) er tillatt. Dette gjelder ikke uttak av planter på rødlista eller særegne vekstformer på trær (for eksempel rikuler) (*ifølge § 4 pkt 10*).

Kulturminner

Det kan søkes om dispensasjon fra vernebestemmelsene for istandsetting, skjøtsel og vedlikehold av kulturminner (*ifølge § 7 pkt 4*). Det kan finnes samiske kulturminner i området som ikke er registrert.

5.3.2 Landbruk

Beiting

Beiting er tillatt i Kjesbu-Høgmannen naturreservat (*ifølge § 4 pkt 1*). Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt, men motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe er tillatt. Det skal benyttes kjøretøy som er skånsomme mot markoverflaten og det skal gis beskjed til ansvarlig oppsyn i forkant av kjøringen (*ifølge § 6 pkt 1*). Dersom en ikke lykkes i å få kontakt med ansvarlig oppsyn kan det meldes fra i etterkant. Utkjøring av saltsteiner kan tillates etter søknad (*ifølge § 7 pkt 14*). Det kan her gis flerårige tillatelser. Det kan også gis tillatelse til oppføring av gjerder og samleanlegg for beite (*ifølge § 7 pkt 13*).

Setervoller

Det kan etter søknad gis tillatelse til rydding av eksisterende setervoller i naturreservatet (*ifølge § 7 pkt 15*).

5.3.3 Jakt og fiske

Jakt, fangst og fiske reguleres etter viltloven og lakse- og innlandsfiskeloven. Felling av store rovdyr er tillatt i samsvar med gjeldende lovverk (*ifølge § 4 pkt 3*). Det kan søkes om utføring av tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk (*ifølge § 7 pkt 7*).

Storviltjakt

Fjerning av mindre mengder kvist i forbindelse med storviltjakt (for å få bedre sikt) er tillatt (*ifølge § 4 pkt 4*). Det er også tillatt å sette opp midlertidige mobile jakttårn, som fjernes etter endt jakt sesong (*ifølge § 4 pkt 5*). Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget er tillatt (*ifølge § 6 pkt 2*). Ved terrengskade av betydning vil tiltakshaver bli stilt til ansvar, og det kan bli stilt krav om oppretting av skadene. Dersom andre kjøretøy skal benyttes til uttransport må dette omsøkes (*ifølge § 7 pkt 2*).

Retningslinjer

Uttransport av felt storvilt skal foregå utenom våte myrpartier, og annen bæresvak mark, for å unngå varige kjørespor.

Veiledning for dispensasjonsøknader

Uttransport av storvilt med annet kjøretøy

Søknad må inneholde tidsrom for transporten og hva slags kjøretøy som skal benyttes.

5.3.4 Friluftsliv

Alle er velkommen til å ferdes i området etter allemannsretten i friluftsløven, men utøvelse av friluftsliv skal ikke være til skade for plante- og dyreliv eller til ulempe for reindrift.

Ferdsel og båndtvang

Hunder skal holdes i bånd under båndtvangen (1. april – 20. august). Bruk av motoriserte kjøretøy, samt start og landing med helikopter, er forbudt i naturreservatet (*ifølge § 5 pkt 1*). Sykling, samt bruk av hest og kjerre, er forbudt utenfor eksisterende stier (*ifølge § 5 pkt 2*).

Arrangementer

Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer og andre større arrangementer er i utgangspunktet forbudt (*ifølge § 3 pkt 4*), men det kan her søkes om avgrenset bruk av reservatet (*ifølge § 7 pkt 6*). Et fåtall telt, en skoleklasse på tur eller tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av barnehager, ideelle organisasjoner eller liknende, regnes ikke som større arrangementer og omfattes ikke av forbudet. I tvilstilfeller skal aktiviteten omsøkes.

Geocaching

Ferdsel i forbindelse med geocaching utgjør trolig ingen trussel mot verneverdiene i naturreservatet. Det trengs ikke dispensasjon fra verneforskriften for å plassere ut cacher i området. Eventuelle cacher bør plasseres i nærhet til eksisterende stier og skal ikke spikres fast i trær eller plasseres på annen måte som vil være til skade for naturen.

Bålbrenning

Uttak av småvirke til bål og enkelt friluftsliv på stedet er tillatt (*ifølge § 4 pkt 9*), men hele trær og gadd (tørre stammer) av gran og furu skal ikke felles.

Bær og matsopp

Sanking av bær og matsopp er tillatt (*ifølge § 4 pkt 6*).

Vedlikehold av stier

Eksisterende stier kan ryddes uten søknad (*ifølge § 4 pkt 8*). Med «rydding» menes fjerning av greiner og nedfall. Stien til Lauvvatnet kan vedlikeholdes etter dagens standard (*ifølge § 4 pkt 7*), men bruk av motorkjøretøyer i forbindelse med vedlikeholdet skal omsøkes (*ifølge § 7 pkt 3*). Dersom det er ønsket om stedegent uttak av virke for vedlikehold av bruer o.l. langs stien må dette omsøkes. Det vil da vurderes om uttaket vil være negativt for verneverdiene, og om virket heller bør hentes utenfor reservatgrensen.

Retningslinjer for stirydding

Dette gjøres ved å kappe vekk den delen av treet som ligger over stien, slik at stien åpnes igjen. Bestemmelsen gjelder innenfor stiens eksisterende bredde. Nedfall skal ikke fjernes fra reservatet eller ryddes i haug, men legges ved siden av stien.

Figur 10. Eksempel på stirydding. Foto: Marie Uhlen Maurset, FMNT.

5.3.5 Hytter og motorferdsel

Transport av ved, materialer og utstyr med beltekjøretøy på snødekt mark til bakenforliggende hytter etter trasé A på vernekartet er tillatt (*ifølge § 6 pkt 4*). Transporten skal foregå gjennom leiekjøringsordningen til Steinkjer kommune. Oppkjørt trasé (A) skal følges. Nødvendig motorferdsel for transport av varer og utstyr utenfor denne traséen må omsøkes (*ifølge § 7 pkt 17*). Dette gjelder blant annet bruk av reserveleia (figur 1), der det kan gis flerårige tillatelser til transport av varer og utstyr til aktuell(e) leiekjør(er)e.

Reserveleia benyttes kun når det er dårlige kjøreforhold på Lauvvatnet. Personer med kjøretillatelse etter forskrift for motorkjøretøyer i utmark etc. § 5 b) trenger i tillegg tillatelse fra forvaltningsmyndigheten for å benytte snøscooter i naturreservatet. Søknad om slik kjøretillatelse må behandles etter naturmangfoldloven § 48, da persontransport ikke er nevnt i verneforskriften. Funksjonshemmede skal i hovedsak også benytte seg av leiekjørere.

5.3.6 Redning og øvelser

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet er direkte tillatt i Kjesbu-Høgmannen naturreservat (*ifølge § 6 første ledd*). Dette unntaket gjelder ikke øvelser. Dersom det skal foregå motorferdsel i naturreservat i forbindelse med øvelser skal dette omsøkes (*ifølge § 7 pkt a*). Landing og start med forsvarets luftfartøy er tillatt (*ifølge § 6 pkt e*).

6 Oppsyn og administrasjon

FMNT er på nåværende tidspunkt forvaltningsmyndighet i Kjesbu-Høgmannen naturreservat. Søknader om tillatelser eller dispensasjoner fra verneforskriften sendes forvaltningsmyndigheten.

6.1 Dispensasjonssøknader

Hva som er tillatt, samt hva som kan tillates etter søknad, er beskrevet i kapittel 5.3 i forvaltningsplanen, der det refereres til verneforskriften. Tekstboksen nedenfor gir en oversikt over hva dispensasjonssøknader skal inneholde.

Søknad om dispensasjon fra verneforskriften skal inneholde:

- Tiltakshavers /søkers navn og adresse
- Kart med inntegnet plassering av tiltaket
- Eiendomsforhold (evt. grunneiers tillatelse)
- Beskrivelse av tiltaket, omfang og varighet
- Hvilke naturtyper og naturverdier som blir berørt (dersom dette er kjent)

Lowerk

Verneforskriften for Kjesbu-Høgmannen naturreservat er gjeldende lovverk for verneområdet. Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene sendes forvaltningsmyndigheten. I verneforskriften § 7 (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser) er det listet opp en rekke tiltak som er vurdert under verneprosessen. Her gis det vanligvis dispensasjon, under visse vilkår, og det kan være aktuelt med flerårige dispensasjoner. I de tilfeller der det søkes om tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 7, behandles søknaden etter naturmangfoldloven § 48. Tiltaket kan da gis dispensasjon dersom det hverken går imot vernevedtakets formål eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Tiltaket kan også gis dispensasjon dersom vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Vilkår for dispensasjoner

Forvaltningsmyndigheten kan stille vilkår for dispensasjoner. Det skal alltid vurderes om det bør knyttes vilkår til tillatelser for å ivareta verneformålet.

Vedtak

Alle vedtak registreres i miljøvedtaksregisteret. Politiet skal ha kopi av motorferdselløyver. Sametinget og fylkeskommunen skal ha kopi dersom vedtaket berører kulturminner. Vedtak kan påklages i henhold til forvaltningsloven.

7 Kilder

Aasheim M. 1996. *Om Kjesbu skogreservat*. Røysing, 12.02.96.

Artsdatabanken 2016. Artsportalen. <http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/>. Sist besøkt 31.10.16.

Direktoratet for naturforvaltning. 2007. *Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold*. DN håndbok 13, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. *Norsk rødliste for arter 2015*. Artsdatabanken, Norge.

Reiso S., Hofton T. H., Heggland A., Klepsland J. og Abel K. 2006. Naturverdier for lokalitet Høgmannen utvidelse, registrert i forbindelse med prosjekt Statskog 2005, DP2. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

Miljødirektoratet. 2016. <http://kart.naturbase.no/> sist besøkt 31.10.16.

Vedlegg 1. Verneforskrift

Forskrift om vern av Kjesbu–Høgmannen naturreservat, Steinkjer kommune, Nord-Trøndelag

Dato: FOR-2015-12-11-1552

Publisert: II 2015 hefte 5

Ikrafttredelse: 11.12.2015

Gjelder for: Steinkjer kommune, Nord-Trøndelag

Hjemmel: LOV-2009-06-19-100-§34, LOV-2009-06-19-100-§37, LOV-2009-06-19-100-§62

Korttittel: Forskrift om vern av Kjesbu–Høgmannen naturreservat

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 11. desember 2015 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt skogområde med naturskog. Med sin variasjon i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser har området særlig betydning for biologisk mangfold.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi som en del av et spesielt stort område i regionen, med dominans av eldre naturskog, og enkeltlokaliteter av stor verdi, herunder bekekløft og særlig gammel furuskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

§ 2. Avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 479/1 i Steinkjer kommune.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 5701 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet desember 2015. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Steinkjer kommune, hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

For naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.

3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen er ikke uttømmende.

4. Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

1. Beiting.
2. Jakt fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
3. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
4. Fjerning av mindre mengder kvist i forbindelse med storviltjakt.
5. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn i forbindelse med storviltjakt.
6. Sanking av bær og matsopp.
7. Vedlikehold av anlegg og innretninger som er i bruk på vernetidspunktet.
8. Rydding av eksisterende stier, dvs. fjerning av greiner og nedfall over stien.
9. Skånsomt uttak av trevirke for enkelt friluftsliv og bål på stedet. Tørr gran og tørr furu (gadd) skal ikke felles.
10. Skjæring av sennagress til fottøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji, dvs. tradisjonell samisk husflid og tradisjonelle samiske bruksgjenstander. Bestemmelsene gjelder ikke skjæring eller uttak av plantearter som står på den til enhver tid gjeldende norske rødliste, eller uttak av særegne vekstformer på trær (for eksempel rikuler).

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

1. Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.

2. Utenom eksisterende veger og stier er bruk av sykkel og hest og kjerre forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

1. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
2. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
3. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reineiere eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon, som avtale med oppdragsgiver.
4. Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr gjennom området til bakenforliggende setrer og hytter med beltekjøretøy på snødekt mark etter trasé (A) fastlagt på vernekartet.
5. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med øvingsvirksomhet knyttet til formål nevnt i § 6 første ledd.
2. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn nevnt i § 6 nr. 2.
3. Nødvendig motorferdsel for vedlikehold av anlegg og innretninger som nevnt i § 4 nr. 7.
4. Istandsetting skjøtsel og vedlikehold av kulturminner.
5. Hogst av etablerte plantefelt.
6. Avgrenset bruk av reservatet som angitt i § 3 nr. 4.
7. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
8. Nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift, i samsvar med forvaltningsplan.
9. Start og landing med helikopter i forbindelse med reindrift.
10. Oppføring av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter i forbindelse med reindrift.

11. Reindriftens nødvendige uttak av trevirke til brensel og bjørk for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr, i samsvar med forvaltningsplan.
12. Rydding av eksisterende drivingslei og kjørelei i reindriften, i samsvar med forvaltningsplan.
13. Oppføring av gjerder og samleanlegg for beite.
14. Utkjøring av saltslikkestein.
15. Rydding av eksisterende setervoller.
16. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 7 nr. 4, nr. 5, nr. 7, nr. 14 og nr. 15.
17. Nødvendig motorferdsel med snøskuter på vinterføre, eller på barmark dersom det ikke medfører risiko for skade på verneverdier, for transport av ved, materialer og utstyr gjennom området til bakenforliggende setrer og hytter.

For reindriften kan det gis flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven.

§ 8. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsorden som etableres.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2. Artsmangfold

Tabell 3. Tabellen viser rødlista arter som har blitt registrert i Kjesbu-Høgmannen under feltregistreringen i 2005 (Reiso, Hofton og Heggland 2006). Noen funn er hentet fra Artskart (Artsdatabanken).

Art	Gruppe	Status*	Funnsted (kjerneområde)	Voksested ¹
Gråsobeger <i>Cyphelium inquinans</i>	lav	VU	3	Gamle trær og grove døde trær av gran og furu.
Huldelav <i>Gyalecti friesii</i>	lav	NT	1 og 5	Hummus og råttan ved i rothuler i gammel barskog.
Kystdoggnål <i>Sclerophora peronelle</i>	lav	NT	Grønliheia	Gamle løvtrær og høgstubber.
Meldrâpelav <i>Cliostomum leprosum</i>	lav	VU	Hollåssletthaugen N	Stammer av gamle grantrær med grov bark og stagnert vekst.
Svartsonekjuke <i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Vedboende sopp	NT	2, 3 og 4	Grove læger av gran.
Furuplett <i>Chaetodermella luna</i>	Vedboende sopp	NT	3	Nedbryter på død ved av furu i gammel furuskog.
Fiolett greinkøllesopp <i>Clavaria zollingeri</i>	Jordboende sopp	VU	Halvgåtthaug- seteren	Kulturmarkseng.

* Rødlistestatus pr. 2016 (Artsdatabanken 2016).

¹ Informasjonen er hentet fra nettversjonen av rødlista 2015 (Artsdatabanken 2016)

Vedlegg 3. Miljørettsprinsipper ved saksbehandling

I følge naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for offentlige beslutninger. Det vil si at disse prinsippene skal vurderes, og at det skal fremgå i avgjørelsen hvordan de er tatt hensyn til og vektlagt. Nedenfor beskrives de fem prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arter, naturtyper, naturens tilstand og effekt av påvirkninger. I hver enkelt dispensasjonssøknad vurderes derfor:

- 1) Hvilke naturverdier finnes på stedet?
- 2) Hva er effekten av det omsøkte tiltaket på disse verdiene?
- 3) Hvor er denne kunnskapen hentet fra (rapporter, generell kunnskap, erfaringer osv.)?

§ 9 Føre-var-prinsippet

Dersom det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap til å kunne si noe om virkningen av det omsøkte tiltaket på naturmiljøet skal føre-var-prinsippet benyttes.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Samlet belastning på økosystemet skal vurderes. Under behandlingen av dispensasjonssøknader skal det derfor vurderes hva slags belastning økosystemet har vært utsatt for (i form av tidligere og nåværende tiltak og bruk), hva det trolig vil bli utsatt for i fremtiden, og hva den samlede belastningen på økosystemet vil bli dersom dispensasjonen gis.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse

Den som gjør skade på miljøet skal bære kostnadene. Det kan altså bli stilt krav om at tiltakshaver utbedrer skadene tiltaket har medført, eller at tiltakshaver må dekke kostnadene ved å hindre skade på naturmangfoldet.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det skal velges de driftsmetoder, teknikker og den lokalisering av tiltaket som gir minst skade på naturen. Det skal derfor alltid vurderes om det finnes alternative lokaliseringer, og om disse gir mindre skade på naturmangfoldet. Det skal også alltid vurderes om det finnes andre teknikker eller driftsmetoder som gir mindre skade.

Vedlegg 4. Bruk av naturmangfoldloven §§ 8-12

Dette vedlegget beskriver hvordan miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 har blitt brukt til å utforme forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-12, som ifølge § 7 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Kjesbu-Høgmannen naturreservat er beskrevet i kapittel 1 og 4. Denne kunnskapen er bakgrunnen for kapittel 5 (Forvaltning), deriblant retningslinjene for brukerinteresser i kapittel 5.3. Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området har FMNT vurdert at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i naturreservatet er godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

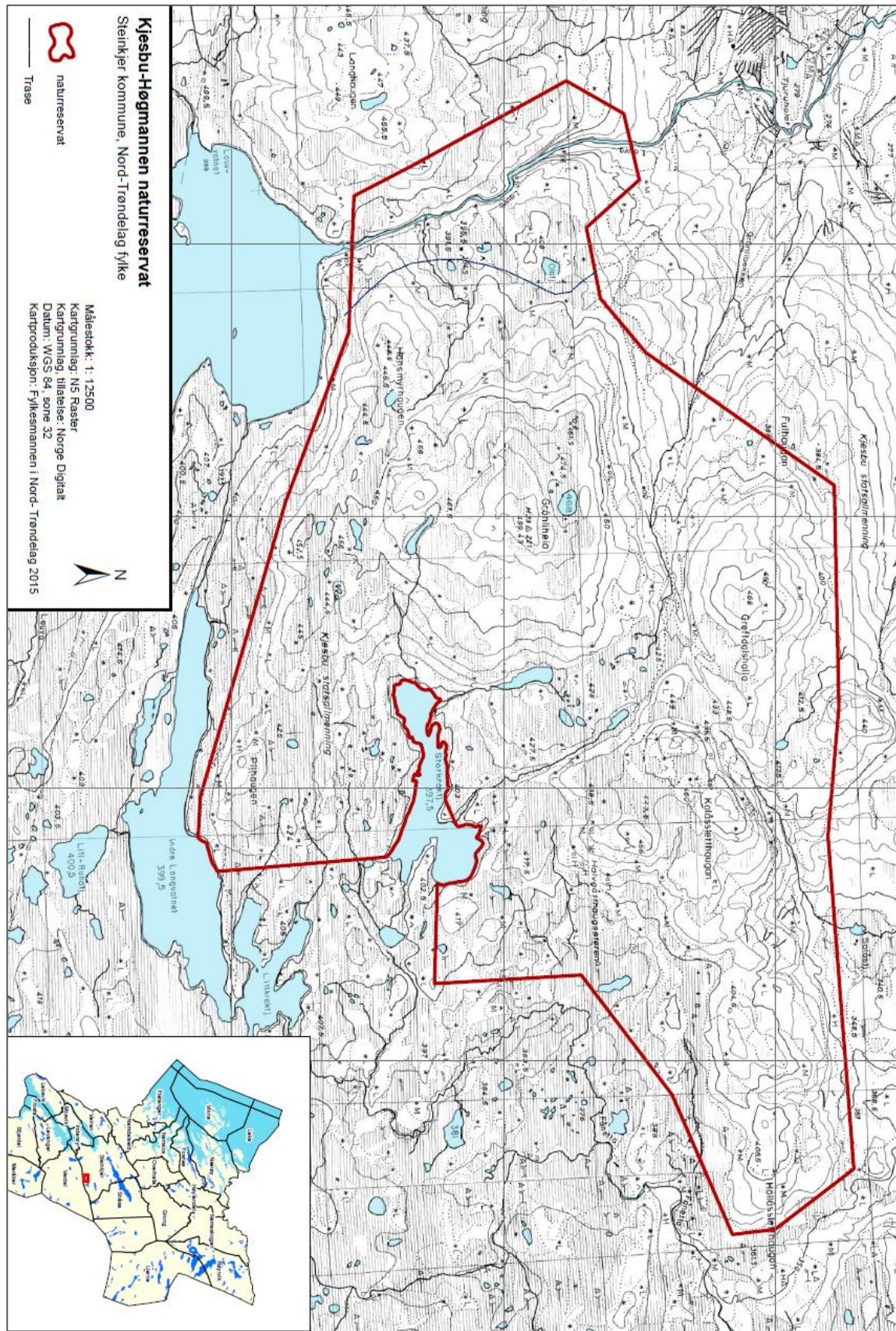
Tiltaks- og oppsynsplanen i kapittel 5.2 er utarbeidet for å følge med på aktivitet og utvikling i naturreservatet over tid. Dette er viktig for å kunne vurdere den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10.

Prinsippene i §§ 11 og 12 har blitt lagt til grunn i utformingen av retningslinjer for brukerinteresser i kapittel 5.3. Disse prinsippene går ut på at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse (§ 11), og at en skal bruke de teknikker og driftsmetoder som gir minst belastning på naturmangfoldet (§ 12). Dette gjelder blant annet uttransport av felt storvilt, der det står i forvaltningsplanen at våt myr og annen bæresvak mark skal unngås. Retningslinjene i forvaltningsplanen pålegger ikke brukerinteressene direkte ekstra kostnader, men det står blant annet spesifisert at en vil kunne få krav om utbedring dersom en gjør skade på naturmangfoldet. Det vil også kunne bli et krav, ved en eventuell dispensasjon fra verneforskriften, om at en bestemt teknikk eller driftsmetode skal benyttes for å gjøre minst mulig skade på naturen.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 vil også bli vurdert under behandlingen av dispensasjonssaker.

Vedlegg 5. Vernekart

Vernekart for Kjesbu-Høgmannen naturreservat.

FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG | Steinkjer

Statens hus, Strandveien 38, Pb 2600, 7734 Steinkjer | Epost: fmntpost@fylkesmannen.no | www.fmnt.no